

**ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНА
ВНЕЗАПНА ПРОВЕРКА В ПОМЕЩЕНИЯТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА
НЕДОПУСНАТИ ЧУЖДИ ГРАЖДАНИ НА ТРЕТИ СТРАНИ В ЛЕТИЩЕ
СОФИЯ**

От началото на 2024 г. в институцията на омбудсмана постъпиха много жалби от граждани на трети страни за това, че не са били допуснати да влязат на територията на Република България от органите на Главна дирекция „Гранична полиция“ на МВР при Летище София. Същите твърдят, че спрямо тях е било проявено „лошо и дискриминиращо отношение“, били са настанени в помещения „при изключително лоши условия, без ток и пълни с насекоми“, не им е била осигурена безплатна храна, предоставяли им се за подпис документи, без да ги информират за тяхното съдържание на разбираем за тях език, били поставяни в положение да изпълняват нарежданията на длъжностни лица „под принуда и заплаха“.

На 1.10.2024 г. в институцията на омбудсмана постъпи писмо от ръководството на омбудсмана на Република Армения за недопускането на двама арменски граждани на 7.08.2024 г. и на други седем арменски граждани на 21.08.2024 г. да влезнат в Република България през ГКПП – Аерогара София.

Недопуснатите арменски граждани на 7.08.2024 г. са подали отделно жалби и до институцията на българския омбудсман.

Предвид горепосочените обстоятелства и в изпълнение на Заповед № РД-80-147/2.10.2024 г. на главния секретар на омбудсмана на 3.10.2024 г. екип на институцията в състав от двама експерти извърши внезапна проверка в администрацията на Регионална дирекция „Гранична полиция“ – Аерогари, находяща се в гр. София, бул. „Христофор Колумб“ № 1 (Летище София, терминал 1).

Регионална дирекция „Гранична полиция“ – Аерогари, е териториално звено на Главна дирекция „Гранична полиция“ към Министерството на вътрешните работи. Тя отговаря за осъществяването на граничен контрол по въздушните граници на Република България, съобразно изискванията на Регламент № 562/2006 г. на Европейския парламент и съвета.

На граничен контрол подлежат всички лица, преминаващи държавната граница, без да се накърняват правата на лица, ползващи се от общностното право на свободно движение.

В състава на дирекцията влизат гранични полицейски управления и гранични контролно-пропускателни пунктове, сред които и ГКПП – Аерогара София.

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Екипът на омбудсмана беше посрещнат от ръководството на Регионална дирекция „Гранична полиция“ – Аерогари (РДГП-Аерогари), което оказва пълно съдействие при извършване на проверката.

Директорът на РДГП-Аерогари съобщи, че съобразно разпоредбите на чл. 8, § 3 и § 4 във връзка с чл. 6 от Регламент (ЕС) № 2016/399 – Кодекс на шенгенските граници (КШГ), служителите на представляваната от него дирекция извършват цялостна проверка на условията за влизане на граждани от трети страни на територията на държавите членки на Европейския съюз, които пристигат на българските международни летища. Проверката на Летище София на арменските граждани, подали оплакването, е била извършена от служители на посоченото административно звено, по-конкретно от служители на Гранично полицейско управление – София (ГПУ-София) към РДГП-Аерогари, в съответствие с горепосочения регламент.

По отношение на двамата арменски граждани, които не са били допуснати да влязат на българска територия на 7.08.2024 г., същите са пристигнали на Летище София с полет W64424 от гр. Ереван. Те са имали издадени визи тип „С“, валидни от 7.08.2024 г. до 3.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 12 дни. В изискваната от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказите, са записани следните съображения да не допусне посочените чужди граждани на българска територия, а именно:

В хода на проверката лицата са заявили, че идват в страната с цел туризъм до 17.08.2024 г. в гр. Варна. Лицата са представили обратен билет по маршрут София – Ереван и резервация за стая под наем в гр. Варна. Длъжностното лице е констатирало, че цитираните граждани при кандидатстването си за получаване на виза са декларирали резервация за хотел „Паралакс Съни“ в гр. Варна, а същевременно при беседата са представили резервация за стая под наем в гр. Варна чрез Airbnb. Цитираните арменски граждани **не са представили медицинска застраховка**. Служителят е приел, че багажът, който тези граждани са носели, **не е отговорял** на периода, който лицата са възнамерявали да пребивават в страната. Финансовите средства, които са заявили пред служителите на ГКПП – Аерогара София, **не са отговаряли** на изискванията съобразно декларирания престой в Република България. Единият от чуждите граждани е разполагал със 100 евро в брой, а другият – с 40 евро в брой. По посочените съображения на гражданите на Армения са били изготвени откази за влизане № 519/7.08.2024 г. и № 520/7.08.2024 г. на основание чл. 10, ал. 1, т. 17, във връзка с чл. 16, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ). Разглежданите откази са подлежали на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването им на техните адресати, но същите не са упражнили правото си на жалба.

По отношение на арменските граждани, които не са били допуснати да влязат на територията на Република България на 21.08.2024 г., екипът на омбудсмана направи следните констатации:

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Арменският гражданин В. Г. е пристигнал на Летище София на 21.08.2024 г. около 3:20 ч. местно време с полет W64424 от гр. Ереван. Посоченото лице е имало издадена българска шенгенска виза за краткосрочно пребиваване, валидно от 5.08.2024 г. до 2.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 13 дни. Отговорният служител при Регионална дирекция „Гранична полиция“ е отказал да го допусне, за което е съставил Отказ № 607/21.08.2024 г. за влизане в страната. В изисканата от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказите, са записани следните съображения да не допусне посочения чужд гражданин на българска територия, а именно: В рамките на проведена беседа с лицето същото е заявило, че пътува само, че желае да посети страната с цел неорганизиран туризъм и че планира да остане в София до 31.08.2024 г. Посоченото лице е представило документ за резервация в гр. София, както и билет за връщане София – Варшава – Ереван. Същевременно служителят е констатирал, след направени справки за становище по виза (тоест по повод кандидатстването на гражданина за виза), че посоченият арменски гражданин *е декларирал предплатени резервации за хотел в гр. Бургас*. Констатирано е, че посоченото лице носи много дипломи и документи за придобити квалификации, документ за явяване на военна служба в Руската федерация и паспорт на Руската федерация, издаден през 2019 г. На тази основа отговорният служител е приел, че лицето попада в рисковите профили на пътници на ГКПП – Аерогара София, **поради невъзможност то да обоснове целта на пътуването си**. По тези съображения служителят е съставил отказ за допускане на арменския гражданин да влезе на територията на Република България. Разглежданият отказ е подлежал на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на неговия адресат, но същият не е упражнил правото си на жалба.

Арменските граждани А. А. и Л. С. са пристигнали на Летище София на 21.08.2024 г., около 4.30 ч. местно време с полет W 64424 от гр. Ереван. Всяко от двете лица е представило българска виза, тип „С“, валидна от 10.08.2024 г. до 4.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 10 дни. С тях е проведена беседа и са огледани личните им вещи, а самите те са заявили, че целта на посещението им е туристическа – представили са план за посещение на столицата София и на черноморски курорти. Отговорният служител при Регионална дирекция „Гранична полиция“ е отказал да ги допусне, за което е съставил съответно Отказ № 608/21.08.2024 г. и № 609/21.08.2024 г. В изисканата от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказа, са записани следните съображения да не допусне посочените граждани на Република Армения на българска територия, а именно: При зададени контролни въпроси арменските граждани *не са могли да посочат* защо са избрали сочените от тях дестинации – гр. София и черноморските курорти, като обекти на своето посещение, и *какъв интерес имат* към тези дестинации. Арменските граждани *не са представили билети за връщане*. Полицейският служител посочва, че е констатирал *„разминаване в*

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

заявените резервации за целите на туризъм“. Поради тези съображения служителят е съставил отказ за допускане на арменските граждани да влязат на територията на Република България. Разглежданият отказ е подлежал на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на неговите адресати, но същите не са упражнили правото си на жалба.

По случая с арменския гражданин А. М. беше установено, че същият е пристигнал на Летище София на 21.08.2024 г., около 3.31 ч. местно време също с цитирания полет W64424 от гр. Ереван. Посоченият гражданин е представил българска шенгенска виза, тип „С“, валидна от 5.08.2024 г. до 1.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 12 дни, цел на посещение – туризъм. С него е проведена беседа и са огледани личните му вещи. Отговорният служител при Регионална дирекция „Гранична полиция“ е отказал да го допусне, за което е съставил Отказ № 610/21.08.2024 г. В изисканата от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказа, са записани следните съображения да не допусне посочения чужд гражданин на българска територия, а именно: Посоченият арменски гражданин не е могъл да обоснове достоверно декларираната цел на пътуването си в Република България, като при проверката *не е представил документи*, с които да докаже своето намерение да пребивава в Република България с цел туризъм. У посочения гражданин е открит самолетен билет за полет до Париж – Бове, на 23.08.2024 г. през Летище София. Същевременно е констатирано, че издадената виза *е за целите на неорганизиран туризъм* със заявена резервация в хотел „ХЕЛЕНА ПАРК ХОТЕЛ“ – гр. Бургас. С оглед посочените съображения служителят е съставил отказ за допускане на арменския гражданин да влезе на територията на Република България. Разглежданият отказ е подлежал на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на неговия адресат, но същият не е упражнил правото си на жалба.

По отношение на арменската гражданка С. К. беше установено, че същата е пристигнала на Летище София на 21.08.2024 г. около 4.20 ч. местно време също с цитирания полет W 64424 от гр. Ереван. Посочената гражданка е представила българска виза, тип „С“, валидна от 20.08.2024 г. до 17.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 13 дни. С нея е проведена беседа и са огледани личните ѝ вещи, а самата тя е заявила, че целта на посещението ѝ е туристическа – представила е план за посещение на столицата София и на черноморски курорти. Отговорният служител при Регионална дирекция „Гранична полиция“ е отказал да я допусне, за което е съставил Отказ № 611/21.08.2024 г. за влизане в страната. В изисканата от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказа, са записани следните съображения да не допусне посочената чужда гражданка на българска територия, а именно: При зададени контролни въпроси чуждата гражданка *не е могла да посочи* защо е избрала сочените от нея дестинации – гр. София и черноморските курорти, като обекти на своето посещение, и *какъв*

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

интерес има към тези дестинации. Отговорният служител при служебна проверка е установил, че посочената чужда гражданка има самолетна резервация за полет до Рим – Фиумичино, планиран за 23.08.2024 г. от Летище София – терминал 1. Полицейският служител посочва, че е констатирал ***разминаване в заявените резервации за целите на туризъм***. Поради тези съображения служителят е съставил отказ за допускане на арменската гражданка да влезе на територията на Република България. Разглежданият отказ е подлежал на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на неговия адресат, но същият не е упражнил правото си на жалба.

Относно арменските гражданки А. Н. и Л. А. беше установено, че същите са пристигнали на Летище София на 21.08.2024 г. около 4.00 ч. местно време също с цитирания полет W 64424 от гр. Ереван. Всяка от двете арменски гражданки е представила българска виза, тип „С“, валидна от 17.08.2024 г. до 13.09.2024 г., с разрешен срок на пребиваване 12 дни. С тях също е проведена беседа и са огледани личните им вещи, а самите те са заявили, че целта на посещението им е туристическа – представили са план за посещение на столицата София и на черноморски курорти. Отговорният служител при Регионална дирекция „Гранична полиция“ е отказал да ги допусне, за което е съставил съответно Отказ № 612/21.08.2024 г. и Отказ № 613/21.08.2024 г. В изисканата от институцията на българския омбудсман докладна записка на служителя, съставил отказите, са записани следните съображения да не допусне посочените чужди граждани на българска територия, а именно: **При зададени контролни въпроси арменските граждани *не са могли да посочат* защо са избрали сочените от тях дестинации – гр. София и черноморски курорти, като обекти на своето посещение, и *какъв интерес имат* към тези дестинации.** Полицейският служител посочва, че е констатирал ***разминаване в заявените резервации за целите на туризъм***. По тези съображения служителят е съставил отказ за допускане на арменските граждани да влязат на територията на Република България. Разглежданият отказ е подлежал на обжалване пред надлежния български административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на неговите адресати, но същите не са упражнили правото си на жалба.

С оглед на гореизложеното проверяващият екип не констатира наличието на достатъчно сведения за дискриминационно отношение към гражданите на Република Армения от страна на служителите на РДГП-Аерогари.

Ръководството на горепосочената институция заяви, че разбира недоволството на чужденците, които не са допуснати да влязат на територията на Република България, но е от изключителна важност да бъдат спазвани разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/399. Същите се прилагат еднакво спрямо всички граждани на трети страни.

Когато чужденец, гражданин на държава извън Европейския съюз, не отговаря на условията за влизане в горепосочения правен акт, им се предоставя отказ за влизане на българска територия и се информират на говорим от тях език.

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Според длъжностните лица недопуснатите чужди граждани са били запознати със съдържанието на отказите. В случай че не са били съгласни с тях, са могли да упражнят правото си да ги обжалват. След като отказите не са били обжалвани, те са влезли в сила и са били предприети действия за тяхното изпълнение.

Твърденията на чужденците за лошите условия в помещението за настаняване на недопуснати чужди граждани да влязат на територията на Република България са напълно отречени от ръководството на РДГП-Аерогари. Според него стаите „отговарят напълно на абсолютно всички изисквания“. Същите се стопанисват от администрацията на Летище София.

Спалното бельо се сменя и изпира винаги след напускане на всяко настанено лице, а леглата са разпределени по стаите по начин, с който се спазва площ от 4 кв. м на човек.

Обектът е с постоянно електроснабдяване, а осигуряването на хранителни продукти за недопуснатите чужди граждани е задължение на съответната авиокомпания, чиито услуги ползват.

В стаите за настаняване редовно се пръска с препарати срещу вредители като хлебарки и други видове насекоми от служители на лицензирано търговско дружество.

Помещението, в което се настаняват недопуснатите лица, се намира в сградата на терминал 1 на Летище София, разполага с четири стаи и с една баня с тоалетна, където е осигурена постоянна топла вода. Общият капацитет на мястото за настаняване е за 12 души.

От администрацията на обекта споделиха, че откакто Република България е в Шенгенското пространство (31.03.2024 г.) до момента на извършване на проверката, са имали два случая, в които броят на недопуснатите лица надвишавал капацитета на помещението за настаняване. Този проблем е бил преодоляван с временно осигуряване на походни легла, предоставени със съдействието на Столичната община. По този начин капацитетът на помещението може да бъде увеличен с до 20 места.

Според зам.-директора на РДГП-Аерогари не съществува голям риск за превишаване на капацитета на стаите, след като почти винаги престоят на недопуснати чужди граждани не продължава повече от 24 часа. Въпреки тези обстоятелства има чести случаи на лица, чийто престой продължава по-дълго от един ден, а през септември 2024 г. сирийски гражданин е бил настанен в помещението **в продължение на 20 дни, преди да бъде предаден за настаняване в регистрационно-приемателен център на ДАБ при МС.**

Предвид горното институцията на омбудсмана е наясно, че няма нормативно предвиден максимален срок, в който недопуснати лица могат да бъдат настанени в места като помещението на терминал 1 на Летище София, но период от 20 дни е изключително дълъг срок, поради което следва да бъдат предприети действия за избягването на подобни случаи.

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Институцията на омбудсмана отправя препоръка до директора на Главна дирекция „Гранична полиция“ да бъдат предприети мерки относно недопуснатите граждани на трети страни в международните летища на Република България да не бъдат задържани в помещения за недопуснати чужденци за дълъг срок.

В случай че сред тях има лица, търсеци закрила, във възможно най-кратък срок да бъдат предприети действия за преместването им в центрове на ДАБ при МС.

Според информация от РДГП-Аерогари в чести случаи недопуснати чужди граждани подават молби за предоставяне на бежански статут в Република България. Само в периода от 23.09. до 29.09.2024 г. осем лица са поискали да им бъде предоставена международна закрила.

Директорът на РДГП-Аерогари сподели, че за всеки случай, в който има недопуснато лице, незабавно уведомяват авиокомпанията, с която пътува, да се качи на първия ѝ възможен полет, който е за страната му по произход. Освен това според него има чести случаи, в които негови подчинени служители купуват храна и вода за недопуснатите лица със свои лични средства.

В отговор на въпрос от проверяващия екип на омбудсмана дали има назначени преводачи в структурите на Главна дирекция „Гранична полиция“, които да съдействат в комуникацията между служители и чужди граждани, директорът на РДГП-Аерогари отговори, че няма назначени преводачи, но част от длъжностните лица, които работят в Летище София, са преминали през различни езикови курсове за ниво от В1 нагоре. При необходимост се разчита на тях да извършват преводи на английски, френски, немски, испански, руски, турски и арабски език. Всеки служител на ГДГП, който желае да подобри езиковите си умения, може да се запише безплатно на езиков курс, който се организира от Академията на МВР.

Когато е необходимо да бъде извършен превод на някой от т. нар. редки езици като пашу, дари, урду и др., се ползват услугите на външен зачет преводач, на който му се заплаща хонорар за свършената работа.

Медицинското обслужване за недопуснати чужди граждани се извършва от лекарите в Медицинската служба на Летище София, която работи денонощно. При спешни случаи летището разполага със специализиран транспорт (линейка), който превозва пациентите до съответното медицинско заведение.

След срещата с ръководството на РДГП-Аерогари проверяващият екип посети помещението, в което се настаняват недопуснатите чужди граждани при Летище София. В съответствие с предоставената информация от длъжностните лица същото наистина разполага с четири стаи за настаняване и една обща тоалетна. **Екипът констатира, че при наличието на повече недопуснати лица условията за санитарно-хигиенни нужди не са достатъчни.**

Всички стаи са оборудвани с легла, маси, столове, радиатори и климатици. Едната от тях е оборудвана и с бебешко креватче и столче, но няма прозорци, поради

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ₈

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

което **няма осигурен достъп до естествена дневна светлина**. Поради тези обстоятелства същата не е препоръчително да бъде ползвана от хора, още повече от **малки деца**.

Стаите се поддържат чисти и проверяващият екип не установи наличието на хлебарки или на други вредители в тях.

По време на проверката в помещението имаше настанени трима чужди граждани с всичкия им багаж. На същите им беше осигурена електрическа кана, за да си стоплят вода за чай. Разбираха се със служителите на Гранична полиция на английски език.

Във всички стаи имаше ток, а санитарното помещение беше оборудвано с тоалетна, душ, сапуни, тоалетна хартия и хартиени кърпи за ръце.

Стаята с бебешко креватче и столче без пряк достъп до естествена светлина

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

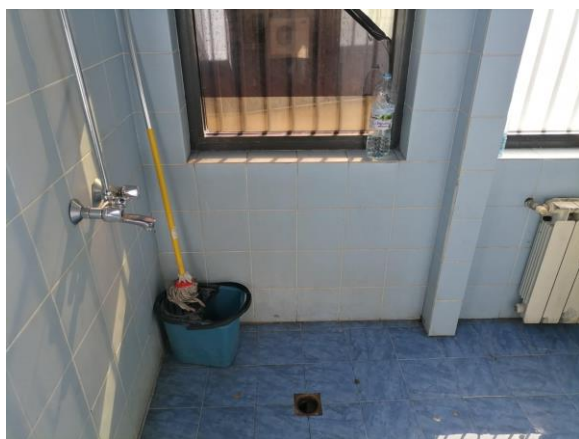
Други стаи за настаняване на недопуснати чужди граждани

В санитарното помещение не се констатира липса на водоснабдяване.

Стаите за престой в действителност разполагат с площ от 4 кв. м на човек при общ капацитет от 12 души.

Настанените лица имат възможност да си закупуват храна от находящите се в терминал 1 магазини, като се придружават от служители на Гранична полиция.

Оплакванията на жалбоподателите за лошо отношение на българските полицейски служители към тях към момента не могат да бъдат проверени и съответно приети за достоверни.

Санитарното помещение

Екипът на омбудсмана констатира липса на информация по стените на помещението за настаняване на недопуснати чужди граждани с информация за техните права по време на престоя им, както и с правото им да обжалват отказите за допускане на територията на Република България.

Предвид горното институцията на омбудсмана отправя препоръка до директора на Главна дирекция „Гранична полиция“ да бъдат създадени

НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

условия за поставянето на обща информация в международните летища на Република България, с която недопуснатите чужди граждани могат да се запознаят с правата си, с правото им да обжалват издадените им откази, както и да им бъде осигурена възможност за контакт със съответни адвокати, които да им съдействат за обжалването на тези откази.

ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА ИНСТИТУЦИЯТА НА ОМБУДСМАНА ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

I. До директора на Главна дирекция „Гранична полиция“:

1. Да се подобрят условията за настаняване на недопуснати в Република България чужди граждани в помещението при терминал 1 на Летище София, изразяващи се в:

- осигуряването на достъп до поне още едно санитарно помещение при настаняването на повече недопуснати лица;
- недопуснати лица с малки деца да бъдат настанявани в стаи с достъп до естествена светлина;

2. Да бъдат предприети действия недопуснати чужди граждани, поискали бежански статут и/или международна закрила в Република България, да бъдат преместени в регистрационно-приемателни центрове на ДАБ при МС във възможно най-кратък срок;

3. Да се извърши проверка относно причините, поради които сирийски гражданин, поискал закрила е бил настанен в помещението за недопуснати чужди граждани в терминал 1 на Летище София в продължение на 20 дни;

4. Към преписките за отказ спрямо граждани на трети страни, да бъдат приложени доказателства, че същите са запознати с тяхното съдържание и с правото им да ги обжалват на език, който говорят;

5. В помещенията за настаняване на недопуснати граждани от трети страни да бъде поставена информация относно техните права на различни езици, както и относно правото им да обжалват наложените им откази и информация за адвокати, към които могат да се обърнат и да потърсят правна помощ.